

ETH DIARI

Numerò 201
diuendres 3 de seteme 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

ETH SINDICAT DE PERIODISTES DE CATALONHA DEMANE AS CANDIDATS DERA GENERALITAT ERA INDEPENDÈNCIA DES MIEJANS PUBLICS

Eth Sindicat de Periodistes de Catalonha sollicitarà entrevistes damb diferents candidats ara pressidència dera Generalitat entà reclamà-les un posicionament "clar e comprometut" sus "eth besonh d'independència des miejans publics des govèrns o des majories politiqes de torn".

Eth sindicat tanben demanarà qu'un viatge passades es eleccions enes partits politics se comprometen a reprèner es trabalhs dera Comission Parlamentària d'estudi sus er Reforma dera Lei de Creacion dera Corporacion Catalana de Ràdio e Television, que demorèc parcada pera proximitat dera convocatòria d'eleccions"

ES ESTACIONS D'ESQUÍ D'ERA MOLINA E MASELHA S'AMASSARÀN EN TOT CREAR ER ALP 2.500 ERA TEMPSADA 99-2000

Es estacions d'esquí d'Era Molina e Maselha s'amassaràn a traùers dera zona dera Tòssa d'Alp e formaràn eth nau domèni esquiable Alp 2.500.

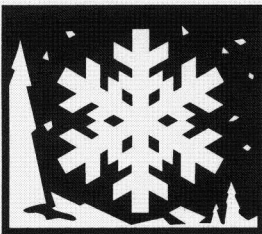
Gràcies a un convèni signat pes dues estacions, se darà era possibilitat as esquiaires d'accedir a un forfèt conjunt, que permeterà esquiar en totes es pistes d'Alp 2.500.

Entara creacion d'aguest domèni esquiable, Maselha installèc un telesèra de sies places qu'arribe ara part superior d'Era Tòssa, mentre qu'Era Molina ei cons-

truïnt ua nau telecabina qu'arribarà enquiara còta 2.340. A compdar d'aguesti punts, es esquiaires qu'agen aquerit eth forfèt conjunt poiràn accedir a quaussevolh pista des dues arees esquiables.

Abantes que s'aprobèsse aguesta ampliacion quauqui sectors ecologistes auïen manifestat es sues queishes pes possibles maus en miei ambient qu'aurà de patir tota era zona escuelhuda.

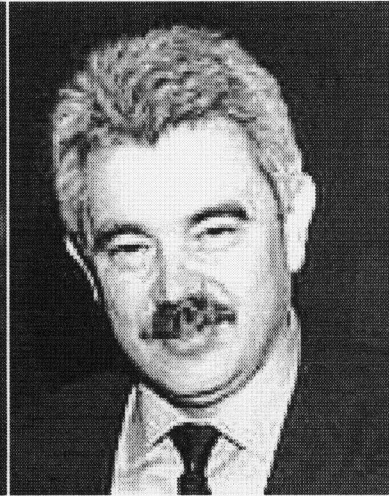
Era Tòssa d'Alp ei era origina deth Parc Naturau Cadí-Moisheró, un des espacis naturaus plan mès imporants deth Pirènèu.

ERA DARRÈRA ENQUÈSTA DE CIU DA 57 DEPUTATS TÀ CIU E 46 TÀ MARAGALL

Era darrèra enquèsta realisada per Convergència e Union sus es resultats des eleccions catalanes en cas de celebrà-se en moment dera enquèsta, corresponent ath mes de junhsèga, auesse dat 57 deputats tà Convergència e Union, e entre 45 e 47 tà Pasqual Maragall, segontes informèc a Euròpa Press es miejans de CiU.

Eth Partit Popular a tendència ara baisha, atau s'auesse plaçat ath torn de 14-15 deputats, numerò que serie practicament identic as qu'arterie ERC. D'un aute biais, IC-V aurie ua fòrta baishada e non superarie es 5 o 6 deputats. Coma se sap, era distribucion deth Parlament catalan escuelhut en 1995, e qu'a estat recentament dissolt, ère de 60 deputats de

coneishudi per Euròpa Press, ei eth bon comportament electorau d'ERC, qu'en CiU s'interprete coma ua demora der impacte deth bon resultat qu'ERC aguec enes eleccions municipaus, mès qu'ei de mau hèr que se mantengue enes autonomiques.

Era pujada mès important dera enquèsta de CiU ei

CiU, 34 deth PSC, 17 deth PP, 13 d'ERC e 11 d'IC-V.

Era enquèsta ei deth mes de junhsèga, e per açò es resultats an podut evolucionar posteriorment. Un nau element des darrèrs dies que pòt auer influència en futures intencions de vòt ei er acòrd entre PSC e IC-V as circoscripcions de Gerona, Lhèida e Tarragona.

Un aute aspècte que suberges ena enquèsta de CiU sus es resultats

era de Pasqual Maragall, que creisherà der orde de 12 deputats es 34 qu'eth PSC obtenguec enes anteriors eleccions, encara que, enquiath moment dera enquèsta, demoraue encara luenh deth resultat atribuït a Jordi Pujol, maugrat que CiU perdie tres deputats.

Tostemp segontes era enquèsta, Maragall auesse tret uns 6 deputats a IC-V, uns 3 a CiU e uns auti 3 ath PP.

Damb 201 numeròs, encara non mos as confiança?

Hè-te soscriptor d'ETH DIARI. Ajuda ara premsa aranesa

EDITORIAU

ER AJUNTAMENT DE NAUT ARAN NON PARLE ARANÉS

"Aguest d'ETH DIARI sonque ven a tocà-mos es c...". Atau de clar e explícit mos felicitèc un illustre vesin de Salardú, un de tanti qu'ager mos encoratgèren entà contunhar eth nòste trabalh dempús deth numerò 200. Aguest compliment -òbviament hèt de forma indirècta- siguec ua des que mès mos incentivèc.

Exactaments! Era premsa escrita en aranes deishe era cronica dera *arqueologia* deth país e se lance tà parlar sus es tèmes deth dia a dia. Tot çò còste de pèisher entà bèri ciutadans, e sustot, entà ua classe politica acostumada a qué li diguen "amèn" e li arrisquen es gracies. Era premsa entà que sigue viua en aranes a d'èster

ua plataforma valenta e plurau. E plurau, vò dèder qu'eth diari a ua linha editoriau e qu'ath madeish viatge a es pòrtes dubèrtes de land en land entà que toti diden era sua, lèu inclús sense limitacion d'espaci, perque bèth viatge auríem de ganhar eth prèmi Guinness, pr'amor qu'auem publicat es **cartes ath director** mès longues deth mon.

E aguestes collaboracions, coma es articles e coma fòrça informacion l'auem rebut en diferents idiomes: catalan, castelhan e aranes. Tot eth materiau escrit en quaussevolh idioma a estat e ei ben rebut per nosati. Tostemps arregraïram, açò vos ac podem assegurar qu'ei de còr, qu'es

nòsti concitadans mos manen materiau. Que toti s'expressen coma volguen e damb er idioma que volguen. Nosati ac respectam, e er autor o autora sap que nosati l'ac reviraram ar aranes entà publicà'c en nòste diari, que coma ben sabetz s'edite ena lengua nacionau d'Aran.

Inclús ETH DIARI a coma norma editoriau de publicar es anoncis en aranes, exceptat ena pròplèu version deth diari qu'apareisherà es deluns, e qu'ei ua version occitana e de distribucion en aute costat dera termièra, a on es anonciants poiràn trigar er idioma o dialècte occitan que volguen. Ei a dèder, qu'era redaccion d'ETH DIARI ei ua tor de babel constant, a

on damb tota naturalitat trabalham damb totes es lengües.

Èm privadi, e ath delà, sensibles ara libertat de que toti parlen e escriuen enes diferents idiomes que volguen, tostemps clar, que deishen qu'es auti liuraments ac hèsquen coma volguen. Previament me calie dèder tot çò entà que s'entenigue, sense un temor mau san, ce aue ven ara seguida.

Se ben un particular a libertat de lengua, era administracion publica en Aran non. En aguest país tres lengües son oficials, e ua d'eres ei era lengua naturau d'Aran, òbviament er aranes. Mès qu'ath delà

(Contunhe darrèr)

Tota era ingenuïtat, toti es mèn dubtes s'an esclariat en dus mesi dempús d'auer estat trigat còsso der Ajuntament de Naut Aran. Quan acceptè entestar era candidatura de Progrés Municipau PSC-Unitat d'Aran, ac hi entà portar ar ajuntament una màger pluralitat d'idies e de persones, entà trabalhar e desvolopar actiuaments en ensenhament, ena cultura e enes ahèrs sociaus. E perque ei de besonh bastir un país damb serenitat: que non se n'encuede sonque des besonhs o corrents deth present, senon que peth dessús de mòdes e pressions progressem damb sapiença e consolidacion dera identitat aranesa.

Damb **Júlia de Ciria** èm còssos en Ajuntament de Naut Aran. Credia ingenuaments qu'es governants acceptarien e utilisarien en favor der enriquiment comunau era experiéncia e coneishements qu'es nòstes umildes personalitats pòden portar ara gestion municipau. Tant Júlia coma jo, èm gent damb família, damb hilhs qu'an neishut en Aran, tèrra que mos estimam profundaments e qu'ei eth nòste unic interés.

Sonque en dus mesi, de tràmits, de vacances, lèu inabils, es causes an prenut un lòc. Semble èster qu'èm uns intrusi. Non mos an convidat a participar en cap question per çò que tanh ara comunautat. Ne des deth sòn començament manifestèren era cortesia pròpia des senhors entara damisèla.

Tanben sembla èster qu'èm uns *presunti delinqüents*, qu'auem hèt eth *delicte* de demanar e prepausar. De demanar aquerò que non entenem. De prepausar actuacions entà melhorar eth nivèu de vida des vesins.

ACTUACIONS EN CORS:

- Prepausa d'adequacion dera sala de demora deth dispensari municipau coma sala d'ammassades entàs vielhs e d'outes persones mentre non i age un bastissa e un casau de jubilats.
- Prepausa de melhora e adequacion dera normatiua des activitats infantius que s'organizen en nòste tèrme municipau entà aumen-

- Prepausa sus era creacion de prètzis d'abonament especiau entara piscina, entàs treballadors mès non residents abituaus deth nòste municipi o vesins aranesi d'auti pòbles.
- Prepausa de regularisacion des gossets perillhosi hèn pòur as vesins.
- Demanes sus diuersi aspèctes a propòsit dera aprobacion iniciiau deth tèxte refòs d'urbanisme.
- Demanes e prepauses de suspension e revision d'ua òbra en Unha qu'implique aumen-

tar mès d'un mètre eth nivèu d'un carrèr deth pòble damb er unic benefici deth promotor urbanistic e en perjudici des vesins.

Qu'a de mau demanar e prepausar? I a bèra bestiessa en quauqu'un des punts anteriors? O ei sonque eth hèt de conèisher, de participar, d'èster que incomòde?

S'a produsit un hèt seriós ena nòsta comunautat e, me'n cau parlar publicament e damb aguesta exposicion ac poirè hèr damb claretat:

**1.- PUBLICACION EN DIARI ETH
SEGRE D'UA NOTÍCIA EN
PRUMÈRA PLANA E DAMB
TITOLARS SUS UN CAS
QU'AFÈCTE A UNS
VESINS D'UNHA.**

Incaucion d'ues plantes a compdar d'ua denuncia e imputacion ara mia companha per açò.

**A.- BASE LEGAL D'ACTUACION:
SITUACION PROÏBIDA
DETH CANNABIS.**

Se tracte d'ua planta medecinau ilegal. Es vertuts medecinaus son reconeishudes -en tot includir càncèr, sida, dismenorrèa, epilèpsia, depression, glaucoma, migranha, eca. Liéger: *MARIHUANA, La Medicina Prohibida* de Lester Grispon. Ed. Paidós. Damb eth prològ deth distinguit Sr. José Ma. Mendiluce.

ce. Era *Marihuana* coma substància estupefienta ei era mès inofensua qu'existís. En cinc mil ans d'utilisacion per cents de milions de persones en tot eth mon, non i a cap evidéncia credibla de qu'age provocat bèra mòrt. Era politica proïbicionista contra aguesta planta hè aigües per tot, e ara en país de tot eth mon la reconsideren. (Extrèt deth libre abantes nomenat).

**B.- TRACTAMENT MEDIATIC. JÚLIA
JAMÉS A ESTAT DETIENUDA.**

Díder tot çò de contrari ei inculpà-la. Díder que "eth jutge la deishè liure" ei injuriós. Entà deishar liure a bèth un, ei precis qu'abantes non en siguesse. Díder qu'eth jutge la deishèc liure vò díder que siguec presoèra. Eth caractèr incriminatòri, insidiós e reiteratiu per part deth miei de comunicacion ei vergonhós.

Tanben ei inacceptable e vergonhós tractar de delinqüent a ua persona des dera tribuna publica qu'ei ua portada d'un diari. Non ei atribut dera premsa jutjar ad arres. Òc que n'ei informar e expandir opinions liurament e sense causar prejudicis irreparables as persones aunèstes.

Quines son es hònts oficiaus d'informacion deth diari se tant eth jutge coma es mossos remissen auer aufrit quauqua declaracion?

**2.- TRANSHONS POLITIC
D'AGUESTA NOTÍCIA**

Personalament temia aguesta circumstància e, eth dijaus 26 d'agost, eth dia anterior ara publicacion, translladè eth mèn temor ath Sr. Alcalde. Malurosaments, eth tractament periodistic confirmèc aguesta tendéncia. Perque aguesta relacion?

Quini interèssi i an ath darrèr deth tractament dera premsa desproporcionat en relacion ar ahèr que se tracte?

Perque eth consistòri non s'expressèc quan s'ataquèc injustament un membre deth medeish mejançant un *ardid venial* que compòrte serioses repercussions? Entenem toti sufisentament era dimension

que se prebotge en portar a Julia tara preson? Auem de creir e acceptar que bèth un delate e denòncie ad aguest nivèu sense motieu?

**3.- REPERCUSSION SOCIAU:
DERA IPOCRESIA ARA DIGNITAT**

Tà quin modèu de comunautat vam? Ei vertat que viuem en un territòri a on eth favor-deute esdeven en soborn e se care per pòur? Denonciar un vesin serà practica abitua e auram de desconfiar des nòsti amics e familiars? Dubtaram deth critèri, dera rason e dera experiéncia deth nòste sentit comun interior e acceptaram es calomnies coma vertats?

ME NEGUI A CRÉDER AÇÒ

Toti sabem qu'era nòsta dignitat e orgull ei aquerò que mos manten vius e en tot cas mos harà felici. Viuer en sosmission, damb mentides, damb maufidança ei un *ròlho*. Auer pòur e per aquerò sentí-se impededat entà expressà-se signifiquèra era perduda dera libertat. Es vesins reflexionaram e guanharam en independéncia entà aumenar era qualitat de vida e felicitat. Sonque ua vision positua contribuirà ara fraternitat.

Sr. Víctor León,

Voste ei er alcalde. A dauant eth sòn ahèr de coesionar era nòsta comunautat e a de començar per UNHA. Es darrères actuacions deth sòn equip contribuirèn ath deteriorament actuau dera convivéncia. Vosté aurie de defèner eth municipi e ath còsso atacat pera premsa, tau coma passèc e en tot èster deth grop que sigue.

Manel Rocher

Portaveu Municipau
deth **Grop de Progrés Municipau**
Coalision PSC-Unitat d'Aran-Gent d'Aran.
Salardú, eth 30 d'agost de 1999.

NÒTA INFORMATIUA DER AJUNTAMENT DE NAUT ARAN

Er equip de Govern der Ajuntament de Naut Aran arraïc des informacions apareishudes en diuersi miejans de comunicacion sus era imputacion a ua vesia d'Unha per un delicte contra era salut publica, vò puntualisar:
Que desconeishie dita activitat e planh era repercussion negatiua qu'açò compòrte entad aguest Ajuntament.

**Non a auut en cap moment complòt politic, que sonque servirie entà enmascarar era realitat, pr'amor que ne per aguesta ne per d'outes circumstàncies mentades ei de besonh, e ath delà, que tot escàs auem estat legitimadi per majoria absoluta.
En tot aperar ath bon sentit comun que mos caracterise e ara experiéncia politica, coma dejà auancèrem en declaracions as miejans que**

mos cridèren, non haram declaracions ath respècte, en tot esvitar polemiques inutiles, pr'amor que correspon as orguens competenciaus dirimir aguesti ahèrs en basa ath respècte ara vida privada e convivéncia des vesins deth territòri de Naut Aran.

ER EQUIP DE GOVERN

Recebut en ETH DIARI eth 2 de seteme de 1999.

EDITORIAU ER AJUNTAMENT DE NAUT ARAN NON PARLE ARANÉS

(CONTUNHACION)

ar aranés, pera sua situacion sociolingüística, cau protegí-lo, incentivà-lo e fomentà-lo.

Donques ben, er Ajuntament de Naut Aran seguís, en tèmes lingüistics, dehòra dera sua obligacion.

Aguest ajuntament mos a manat ara redaccion ua nòta informatiua "sus era imputacion a ua vesia d'Unha per un delicte contra era salut publica". Era nòta informatiua ère escrita en castelhan. Ei òbvi que l'auem comprés, mès

tanben auem comprenut era pòga sensibilitat der baile Víctor León e deth sòn equip damb er aranés. Sustot, perque çò qu'eri diden ena signatura "el equipo de gobierno" se compause per militants d'un partit que se presentèc enes eleccions coma "partit nacionalista aranes", e qu'ei eth madeish que governe en Conselh General. E eth medeish qu'a de velhar a nivèu nacionau per aranés. Ei ua vergonha e lastimós qu'un des municipis mès arrics deth país non

dedique ne un sò entà auer correctors d'aranés en ajuntament o entà pagà-ne es sòns servicis coma externs. Clar que entà actuar en politica lingüística cau auer sensibilitat de país. Non vos preocupesquetz senhor alcalde, nosati li haram e li pagaram era revirada des sòns comunicats en aranés, e ac haram un aute còp coma tanben ac auem hèt, deplorablament, entà d'auti ajuntaments d'Aran.

Tota ua mòstra dera prohonda malautia que patís er aranés.

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companyans.
Edite ETH DIARI
Família Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Euròpa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num.5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es
Equip de correctors: Xavier Gutierrez, Pilar Barés.
Equip comerciau: Ramon Agulló i Teixidor.